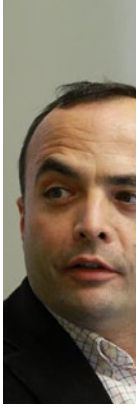

Ken Booth
Theory of World Security

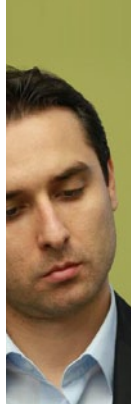
Mustafa Aykaç
Endüstri İlişkilerinde Paradigma
Değişimi ve Yeni Yönelişler

Hasan Kösebalaban

Muzaffer Şenel

Ufuk Ulutaş
"Arab Baharı"nın İlk Demokratik
Deneyimi: Tunus Seçimleri

İsmail Ermağan
Türkiye'de AB Şüphesizliği:
CHP, MHP ve AK Parti Analizi

Saeed Naqvi
India and the "Arab Spring"

Küresel
Araştırmalar
Merkezi **KAM**

E-Bülten **1**
Ekim-Kasım 2011 Faaliyetleri

**BİLİM
VE
SANAT
VAKFI**

KÜRESELE KURAMSAL BAKIŞLAR - 1

26 Kasım 2011

Theory of World Security

Ken Booth

Dünyaca tanınmış uluslararası ilişkiler teorisyenlerinden Prof. Dr. Ken Booth, halen İngiltere'deki Aberystwyth Üniversitesi Uluslararası Siyaset Bölümü David Davies Memorial Institute of International Studies'in başkanlığını ve British International Studies Association'ın başkan yardımcılığını yürütmektedir. *International Relations* başta olmak üzere pek çok akademik derginin yayın kurulunda yer almaktadır. 1980'lerin ortalarına kadar nükleer silahlar, silahsızlanma ve silahların kontrolü, deniz stratejileri, Avrupa güvenliği gibi konularda çalışan Booth, daha sonra teorik çalışmalara ağırlık vererek güvenlik kavramının teorik ve pratik açımları, insan hakları, uluslararası ilişkiler teorisi, Afrika'da güvenlik gibi konulara odaklanmıştır. Hâlihazırda realistler ve realizm, terörizm, eleştirel teori gibi konular üzerinde çalışmaktadır. 2007'de Cambridge University Press'in yayınladığı *Theory of World Security* adlı kitabının Türkçe tercümesi 2012'de Küre Yayınları'ndan çıkacaktır. Bugüne kadar yüzü aşkın kitap ve makaleye imza atmış olan Ken Booth'un yayınlanmış çalışmaları hakkında ayrıntılı bilgiye <http://www.aber.ac.uk/en/interpol/staff/academic/kob/publications/> web sitesinden ulaşabilirsiniz.

“İnsanlık, küresel anlamda büyük bir tarihsel krizle yüzleşiyor”

B

ilim ve Sanat Vakfı Küresel Araştırmalar Merkezi'nin yeni etkinliklerinden biri olan “Küresele Kuramsal Bakışlar” toplantı dizisinin ilk konusu, eleştirel uluslararası ilişkiler ekolünün saygın isimlerinden Prof. Dr. Ken Booth oldu. Booth ile *Theory of the World Security* (Cambridge University Press, 2007) isimli kitabı, uluslararası ilişkiler teorisi ve disiplininin geleceğine dair oldukça verimli bir toplantı gerçekleştirdik.

“Dünya siyasetinde ‘Büyük Hesaplaşma’ dönemindeyiz”

Konuşmasına kendi teorisini kurgularken gündüğü sorularla başlayan ve ardından insanlığın küresel anlamda büyük bir tarihsel krizden geçtiğini, bu krizde eski ve yeni bazı düşüncelerle yüzleşildiğini belirten Booth bu konuda özetle şunları söyledi: Uluslararası ilişkiler perspektifinden bakıldığında bu düşüncelerden en önemlisi, 17. yüzyılda Otuz Yıl

Savaşı'nın hemen ardından kurulan Vestfalya sistemidir. Vestfalya, “devletçilik/*statism*”in somut olarak ortaya çıktığı bir dönem olması hasebiyle önemlidir; artık dinsel egemenlik söylemi ulus-devletlerle beraber farklı bir egemenlik alanına dönüşmüştür. O günlerde dinsel egemenlik çağı kendi sınırlarını test etmiş ve sonunda sınırlarının sonuna geldiğini görmüştür. Bugün de benzer bir şekilde Vestfalya düzeninin sınırlarının test edildiği bir zamanı yaşıyoruz. Kapitalizm, milliyetçilik, ırkçılık ve çevre sorunları ile beraber küresel anlamda bir “Büyük Hesaplaşma” döneminden geçiyoruz. Ulus-devlet tam da böyle bir yüzleşme sürecinde kendi sınırlarını test edecektir.

“İnsanlık dünyayı değiştirmek gibi bir kaygıya sahipse, öncelikle gücün nasıl bir kavram olduğunu anlamalı”

İşte böyle bir süreçte eleştirel teori, dünyadaki değişimi anlamada kapsamlı bir düşünce biçimi sunuyor. Horkheimer'dan neo-Gramscian okula kadar eleştirel teorinin statükoya ve kurumlara meydan okuduğuna şahit olduk. Bu, önemli bir duruş. Ancak eleştirel teorinin bizatihi “güç” kavramını incelemeyen ya da onunla hesaplaşmadan bir teori kurması çok zor.

Bu anlamda Ken Booth, kendi teorisini üç seviyede kurar: transandantal teori, pür teori ve pratik teori. Booth geleneksel teorilerin aksine transandantal teori ile “insan sosyolojisi” kavramını tartışmaya başlar. Bununla insanın karmaşık kurumları kurma ve yönetebilme kabiliyetinin olduğunu, sınırlı olmadığını ve kendisi için potansiyel özgürlük alanlarının olduğunu kabul eder. Pür teori seviyesine geldiğimizde artık mevcut teorilerin sorunları ile beraber eleştirel teorinin ne yapması gerektiğini tartışır. Booth'a göre

eleştirel teori, mevcut kurumlardaki sorunların ne olduğunu ortaya çıkarmalı ve bunları eleştirmeli. Pratik teori seviyesinde ise Booth yeni bir kavramsallaştırmaya giderek “*emancipatory realism*” kavramını ortaya koyar. Booth’a göre realizm güç ile ilişkili insanlara ihtiyaç duyar. Bu zamana kadar birçok ütopyada var olan insan, güç ile ilişki kurulmadan tanımlandı. Bu anlamda Booth insanlığın dünyayı değiştirmek gibi bir kaygısı varsa, öncelikle gücün nasıl bir kavram olduğunu anlaması gerektiği tezini savunur.

Booth’a göre “tarih”, realist teorilerin anladığı anlamda sabit ve durağan değildir; tarih boyunca radikal değişimler olmuştur ve bundan sonra da olacaktır. “İlerleme” konusunda da oldukça pozitif bir düşünceye sahip olan Booth, Norveçli bir şairden yaptığı alıntıyla insanın imajinatif bir yanının olduğunu ve tam da bu sebeple gelişimi yine kendisinin ortaya çıkaracağını savunur. “Eğer bir şey mevcut ise aynı zamanda mümkündür” cümlesi ile bu gelişimi tanımlayan Booth, “İlerleme mümkündür ancak zorunlu değildir” ifadesiyle ilerlemeci değil, iniş-çıkışları olan bir tarihsel gelişimden bahseder.

Önemli kavramsallaştırmalarından biri olan “*emancipatory realism*” ifadesindeki “*emancipatory*” kavramının çeşitli seviyelerle uyumlu bir siyasal proje önerebileceğini savunan Booth, bu kavramın fazlasıyla Avrupa-merkezci bir algılamaya yol açtığını ifade etti. Kavramdan “...den özgür olmak” anlamını çıkaran Booth’a göre ekmek, özgürlük ve bilgi kelimeleri tam anlamıyla bu kavramı tanımlar. Ekmek, maddi tatmini ve özgürlük, siyasal mücadele alanını tanımlarken, bilgi ise doğru söylemeyen hükümete karşı bir özgürlük alanı oluşturur. Bu perspektifte ortaya konacak düşüncelerin insan gerçekliğinin merkezinde olduğunu savunan Booth, entelektüellerin bu düşünceleri değiştirmeye çalışmak konusunda sorumluluk sahibi olduklarını vurgular.

“Uluslararası ilişkiler çalışanlar, küresel olanla, dünya siyasetiyle ilgilenmelidir”

Konuşmasının son bölümünde uluslararası ilişkiler disiplini hakkındaki düşüncelerini paylaşan Booth, hem bu disiplinin hem de bu alanda çalışan akademisyenlerin çok kritik bir dönüm noktasında olduğunu ifade etti. Disiplinin önünde çok fazla belirsizlikler bulunduğu dikkat çeken Booth'a göre, uluslararası ilişkiler çalışan akademisyenlerin bazı sorunlarla yüzleşmesi gerekir. Bu anlamda bir yanda dünyayı nasıl çalışacağımız sorunu dururken, diğer yanda nasıl bir dünyayı çalışacağımız sorunu var. Bunu aşmanın yolu, uluslararası ilişkiler alanında çalışanların kaybettiği odak noktasına tekrar kavuşmaları. Farklı bilimlerin hâlihazırda çalıştıkları göç, çok özel felsefi sorunlar gibi konulardan ziyade bugün dünya siyasetinin nereye gittiğini test edecek araştırmalara ihtiyaç var. Küreselleşme ile birlikte artık küresel sorunlar ön-

ceki dönemlere kıyasla daha fazla gündemde. Ancak uluslararası ilişkiler uzmanları bu sorunlarla yeterince uğraşmıyorlar. Oysa artık, uluslararası ilişkileri dolaylı olarak ilgilendiren konular yerine küresel yönetim sorunları, küresel savaşın nasıl önlenebileceği, uluslararası etkileşimin nasıl geliştirilebileceği ve ulus-devletlerin egemenlik sorunu gibi uluslararası ilişkileri doğrudan ilgilendiren konuları çalışmak gerekiyor.

Booth'un bu önemli değerlendirmelerinin ardından program, uzun ve keyifli bir soru-cevap bölümüyle devam etti. Bu önemli toplantıyı kaçırmayı merak edenler, aşağıdaki linke yüklenen videodan konuşmayı izleyebilirler. http://bisav.org.tr/merkez.aspx?module=yuvarlakmasaayrinti&dizi=1&altturid=80&menuID=9_6_80&merkezid=6&yuvarlakmasaid=876

İKTİSAT KONUŞMALARI - 5

26 Kasım 2011

Endüstri İlişkilerinde Paradigma Değişimi ve Yeni Yönelişler

Mustafa Aykaç

Kırklareli Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mustafa Aykaç, 1980'de Bursa İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi İktisat Bölümü'nden mezun oldu ve 1981'de Bursa Üniversitesi İktisadi ve Sosyal Bilimler Fakültesi Sosyal Siyaset Kürsüsü'nde araştırma görevlisi olarak göreve başladı. 1987'de aynı üniversitenin (Uludağ Üniversitesi) Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde doktorasını tamamladı ve Marmara Üniversitesi İİBF Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü'nde öğretim görevlisi oldu. 1993'te doçent, 2000 yılında profesör unvanını aldı. Marmara Üniversitesi bünyesinde bölüm başkanlığı, enstitü müdür yardımcılığı ve araştırma merkezi müdürlüğü gibi idari görevlerde bulundu. Yurtiçinde ve yurtdışında birçok bilimsel toplantıya katıldı ve projeler yürüttü. Ulusal ve uluslararası birçok dergide makaleleri ve bildirimleri yayımlandı; ayrıca kitap editörlüğü ve çeviriler yaparak raporlar hazırladı. Marmara Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü'nde öğretim üyeliğini sürdürmekte iken 2008'de Kırklareli Üniversitesi Rektörü oldu.

“Endüstri ilişkilerindeki yeni yönelişler, daha serbest ve esnek emek piyasasına doğru kayıyor”

İktisat Konuşmaları'nın kasım ayındaki konuğu Kırklareli Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mustafa Aykaç oldu. Aykaç “Endüstri İlişkilerinde Paradigma Değişimi ve Yeni Yönelişler” başlıklı sunumunda endüstri ilişkilerinin gelişen içeriği, küreselleşen dünyada ortaya çıkan benzerlikler ve farklılıklar, bu dönüşümü inceleyen temel düşünceler gibi alan içinde oldukça önemli tartışmalara değindi. Endüstri ilişkileri sistemini etkileyen dış çevre faktörlerindeki dönüşümün önemini vurgulayan Aykaç, emek piyasası, kurumsal kuvvetler ve güç dengelerinin bu değişimin unsurları olduğunu ifade etti.

Yeni gelişen endüstri ilişkilerinde interdisiplinerlikle birlikte istihdam ilişkilerindeki insan kaynakları yönetimi anlayışının da değişim geçirdiğini ifade eden Aykaç, küreselleşme ile birlikte bir dönüşümün başladığını iddia eden tezler ile böyle bir dönüşümün olmadığını iddia eden tezleri ayrı ayrı analiz etti. Bu çerçevede, Aykaç'a göre, endüstri ilişkilerinin ana karakteristiğindeki değişimler üç grupta toplanabilir: dominant üretim türü, endüstri ilişkilerinin dominant özelliği ve sözleşmelerin niteliğindeki değişimler.

Bu değişimleri sanayileşmenin başlangıcı, sanayileşme dönemi ve sanayi ötesi dönem olarak üç grupta ele alan Aykaç, bu gruplardaki değişimin işçi sendikalarının gücü, sendikalaşma oranı, sınıf bilinci, çalışan türü, çalışma biçimi, temel ürünler gibi kavramları çeşitli düzeylerde etkilediğini söyledi. Genel olarak bu değişen kavramların hem küresel hem de yerel anlamda kurumların rollerinde, bireylerin artan öneminde ve endüstri ilişkilerinin yeniden yapılanmasında önemli değişimler meydana getirdiğine dikkat çekti.

Soru-cevap bölümünde ise bu yaşanan değişimin yeni yöneliş biçimleri, iktisat düşüncesi perspektifinden değerlendirildi.

ORTADOĞU KONUŞMALARI - 4

2 Kasım 2011

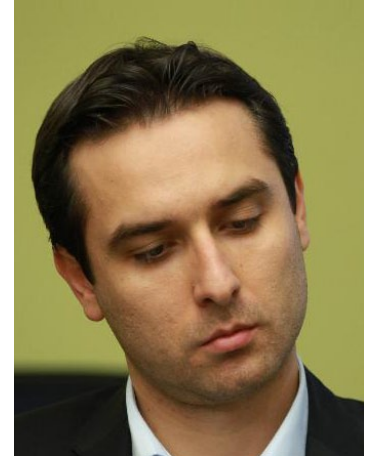
**“Arap Baharı”nın İlk Demokratik
Deneyimi: Tunus Seçimleri**
Hasan Kösebalaban
Muzaffer Şenel • Ufuk Ulutaş

Hasan Kösebalaban, 1995'te Malezya Uluslararası İslam Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü'nde lisansını, 1997'de Uluslararası Japonya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde yüksek lisansını ve 2006'da Utah Üniversitesi (ABD) Siyaset Bilimi'nde doktorasını tamamladı. Hâlihazırda İstanbul Şehir Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde öğretim üyesidir. Kösebalaban'ın araştırma konuları arasında uluslararası ilişkiler, karşılaştırmalı siyaset ve Ortadoğu siyaseti bulunmaktadır. *Turkish Foreign Policy: Islam, Nationalism, and Globalization* (Palgrave Macmillan, 2011), *Religion and Politics in Saudi Arabia* (Muhammad Ayoob ile birlikte, Lynne Rienner, 2008), *Güneydoğu Asya'da İslam ve Siyaset* (İlke Yayıncılık, 1997) kitaplarının yanı sıra akademik dergilerde yayınlanmış pek çok makalesi bulunmaktadır. Küre Yayınları'ndan çıkan *İsrail Lobisi* kitabının da mütercimidir.

Muzaffer Şenel, lisans eğitimini KKTC Yakın Doğu Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde burslu olarak tamamladı ve aynı bölümde lisansüstü eğitimine devam etti. Yüksek lisans derecesini Marmara Üniversitesi Avrupa Topluluğu Enstitüsü Avrupa Birliği Siyaseti ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden "European Union Politics towards the Middle East since 1980" başlıklı teziyle aldı. Kocaeli Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü ve Marmara Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak çalıştı. Halen İstanbul Şehir Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'ndedir. Macaristan, Polonya ve İngiltere'de misafir araştırmacı olarak bulundu. *Anlayış* dergisinde Avrupa Birliği, Türk dış politikası ve Kıbrıs üzerine yazılar kaleme alan Şenel'in çeşitli kitap ve dergilerde yayınlanmış makaleleri vardır. Sadık Ünay ile birlikte derledikleri *Global Orders and Civilizations: Perspectives from History, Philosophy and International Relations* (New York: Nova Science Publications, 2009) ve Mesut Özcan ile birlikte derledikleri *Modernite ve Dünya Düzen(ler)i* (İstanbul: Klasik Yayınları, 2010) adlı kitap çalışmaları vardır.

Ufuk Ulutaş, Bilkent Üniversitesi Siyaset Bilimi'nde lisansını, Ohio State Üniversitesi Tarih Bölümü'nde yüksek lisansını tamamladı. Kudüs İbrani Üniversitesi'nde İbranice ve Ortadoğu politikası dersleri aldı. Mershon Center for Security Studies'te ve Melton Center for Jewish Studies'te araştırmacı olarak çalıştı. SETA DC Ortadoğu Program Koordinatörlüğünü yürüten Ulutaş, Ohio State Üniversitesi'ndeki doktorasını tamamlamak üzeredir.

“Tunus seçimleri adeta bir bağımsızlık mücadelesine dönüştü”

Ortadoğu Konuşmaları toplantı dizisi kapsamında “Arap Baharı’nın İlk Demokratik Deneyimi: Tunus Seçimleri” başlığı altında İstanbul Şehir Üniversitesi’nden Hasan Kösebalaban ve Muzaffer Şenel ile SETA araştırmacılarından Ufuk Ulutaş, gözlemci olarak görev aldıkları 23 Ekim’de yapılan Tunus seçimlerine ilişkin izlenimlerini paylaştılar. Ülkenin farklı bölgelerinde sandık başlarında görevlendirilen konuşmacılar, farklı siyasi gruplarla yaptıkları görüşmeleri ve Tunus’taki genel siyasi atmosferi oldukça önemli ve dikkat çekici ayrıntılara da yer vererek anlattılar. Ayrıca hem Ortadoğu’daki değişim sürecini hem de bu değişimin başlangıç noktası olan Tunus örneğini analiz ettiler.

“Yeni dönemde Fransız tekeli kırılarak Tunus ekonomisi uluslararası rekabete açılacak”

Hasan Kösebalaban, Tunus’un coğrafi açıdan Batı’ya en yakın Afrika ülkesi olduğuna dikkat çekti ve bölge üzerindeki uluslararası rekabete değindi. Bu çerçevede eski sömürgeci Fransa’nın yanı sıra ABD ve Türkiye’nin de aralarında bulunduğu çeşitli ülkelerin seçim sürecinde oldukça etkili olduğunu ifade etti. Fransa’nın eski rejim yanlıları ve daha seküler kanat ile irtibatlı olduğunu ve bu nedenle kaybeden tarafa oynadığını belirten Kösebalaban’a göre ABD’nin değişim yanlısı olan kanat ve özellikle Nahda Hareketi ile olan teması ülkedeki güçler dengesini değiştirebilecek nitelikte. Bundan sonraki süreçte ülkede iktisadi alanda Fransız tekelinin kırılarak Tunus’un uluslararası rekabete açılacağı öngörülebilir.

“Nahda, hemen her seçim bölgesinde en güçlü partiydi”

Muzaffer Şenel ise Tunus seçimlerini iç siyasi dengeler açısından ele aldı; Tunus’taki siyasi bölünmeler ile seküler siyasi grupların amaç ve hedefleri üzerinde durdu. Seçimlerin neredeyse yeniden bir bağımsızlık mücadelesine dönüştüğünü belirten Şenel, bu ülkenin bir avantajı olan homojen nüfus yapısına da değindi: Nüfusun çoğunluğunu Sünni-Malikilerin oluşturduğu Tunus’ta Selefilerin sayısı, zannedilenin aksine 7000 gibi oldukça cüzi bir rakam. Tunus’un batısından doğusuna, yani sahillere doğru sekülerleşme oranında bir artış olduğunu dile getiren Şenel, ülkenin her yerinde seçime giren tek hareket olan Nahda’nın hemen her bölgeden en güçlü parti olarak çıktığını vurguladı.

“Tunus, diğer Arap ülkelerine bir model olamaz, ama ilham kaynağı olabilir”

Ufuk Ulutaş, konuşmasında doğrudan seçimlere ve partilerin seçim propagandalarına odaklandı. Nahda'nın bütün seçim sürecinde AK Parti'nin seçim stratejisini kullandığını belirten Ulutaş ilginç bir ayrıntıyı da aktardı: AK Parti'nin seçim kampanyasını yürüten kişi Nahda'nın, CHP'ninkini organize eden kişi de Tunus'un en seküler partilerinden İlerici Demokratik Parti (PDP)'nin seçim propagandasını yürüttü. Nahda'nın oy potansiyelinin gerçekte %50'nin üzerinde olduğunu belirten Ulutaş, tarafların uzlaşmayla bu oy oranını -sıralamayı değiştirmeyecek şekilde- makul bir seviyeye çektiklerini de iddia etti. “Arap Baharı”nın ilk demokratik seçimlerinin yapıldığı Tunus, Ulutaş'a göre Mısır ve Libya'dan çok farklı; bu nedenle diğer Arap ülkelerine bir model olamaz, ama ilham kaynağı olabilir.

Konuşmacıların sunumlarının ardından soru-cevap faslıyla devam edilen programda Türkiye-Tunus ilişkileri ile Tunus seçimlerinin Ortadoğudaki hareketliliğe etkileri tartışıldı. Konuşmacılar bundan sonraki süreçte Türkiye'nin hem iktisadi hem de siyasi olarak Tunus'ta etkili bir aktör olacağını ifade ettiler.

TEZAT

26 Ekim 2011

Türkiye’de AB Şüpheciliği: CHP, MHP ve AK Parti Analizi

İsmail Ermağan

Dr. İsmail Ermağan, 1999’da Bilkent Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi’nde lisansını, 2005’te Hamburg Üniversitesi Sosyoloji ve Siyaset Bilimi bölümlerinde yüksek lisansını ve 2011’de Erfurt Üniversitesi’ne bağlı Max Weber Kültür ve Sosyal Bilimler Yüksek Çalışmalar Merkezi’nde doktorasını tamamladı. Hâlihazırda Medeniyet Üniversitesi öğretim üyesidir. Başlıca ilgi alanları AB entegrasyonu, Türk dış politikası ve toplum yapısıdır.

“Türkiye’de AB’ye karşıtlıktan ziyade ‘hareketli şüphencilik’ söz konusu”

Y

üksek lisans ve doktora tezlerinin sunulduğu TEZAT toplantılarının ekim ayındaki konusu Dr. İsmail Ermağan oldu. Ermağan, Almanya’da Erfurt Üniversitesi Max Weber Kültür ve Sosyal Bilimler Yüksek Çalışmalar Merkezi’nde tamamladığı “Türkiye’de AB Şüphencilik: CHP, MHP ve AK Parti’nin Tutumları” başlıklı doktora tezi üzerinden “AB Şüphencilik” kavramına teorik ve pratik açılımlar getirdi. Doktora tezinin Almanya’da yazılması ve tezin veri kısmının Türkiye’de çok farklı kesimlerle yapılan mülakatlara dayanması bu çalışmayı farklı kılan en temel özelliklerdendi.

Konuşmasına Tansu Çiller’in “En geç 1998’de tam üyeyiz” sözü ile başlayan Ermağan, AB üyelik sürecinin Avrupa’da ve Türkiye’de her daim şüpheli ve karşıt eğilimleri bir arada barındırdığını ve bunun da aslında normal sayılması gerektiğini dile getirdi.

Tezin teorik çerçevesini kurgularken AB’yi makro bir alan olarak düşünüp Türkiye’deki siyasi partileri de mikro bir alan olarak ele alan Ermağan temelde üç teoriden yararlanmış: (i) entegrasyonist ve genişlemeci teoriler, (ii) transformasyon teorileri, (iii) çevre teorileri.

Tezinin ikinci bölümünde Avrupa-Türkiye ilişkilerinin tarihsel ve siyasal öneminden bahseden Ermağan, bu ilişkinin 19. yüzyılda Tanzimat sürecine kadar geri götürülebileceğini dile getirdi. Kendi çalışmasının daha çok son on yıllık sürece odaklandığını belirten Ermağan, tezinin kavramsal tanımlamalarını yaptı. Buna göre Avrupa’daki düşünürler, “AB Şüphencilik” kavramını “katı şüphencilik” (AB’nin neredeyse bütün kurumsal ve düşünsel yapısına karşıtlık) ve “yumuşak şüphencilik” (AB’nin bazı politikalarına veya kurumsal işleyişine eleştirel yaklaşım) olarak ele almakta. Ancak mevcut literatürün Türkiye’ye uymadığını, ülkemizde “AB destekçiliği” - “AB karşıtlığı” - “AB şüphencilik” şeklinde üç ayrı tutum olduğunu belirten Ermağan, yeni bir kavramsallaştırmaya giderek özellikle Türkiye örneğinde “hareketli şüphencilik” kavramını önerdi.

Türkiye’de siyasi partilerin AB şüphenciliklerini CHP, MHP ve AK Parti örnekleri üzerinden inceleyen Ermağan, her üç partinin de farklı sebeplerle farklı oranlarda şüpheli davranışlar sergilediklerini dile getirdi. CHP’yi genel olarak “Evet ama” diyen bir parti olarak tanımlayan Ermağan’a göre bu şüpheli tavrın ardında temelde üç sebep var: Birincisi, parti içindeki farklı grupların AB şüphenciliklerinin parti politikasına yansması. İkincisi, 2002’den bu yana ana muhalefet partisi olması sebebiyle iktidar partisinden farklı bir söylem geliştirme isteği. Üçüncüsü, ABD’nin model ortaklık olarak Türkiye’yi göstermesi ve AB’nin bu çerçevedeki rolünden CHP’nin duyduğu rahatsızlık.

MHP'nin genel olarak "Onurlu üyelik" sloganı çerçevesinde AB politikasını geliştirdiğini söyleyen Ermağan'a göre bu partinin Türkçü ve Turancı ideolojik duruşu AB şüpheciliğinin en temel sebebini teşkil ediyor. Buna ek olarak Kürt milliyetçiliğine Avrupa'nın verdiği destek ve muhalefet partisi olması da MHP'nin AB şüpheciliğinin diğer sebepleri arasında yer alıyor.

Ermağan, "AB destekçisi" bir parti olarak tanımladığı AK Parti'nin içindeki AB şüpheciliğini ise, CHP'deki gibi konjonktürel değil, daha yapısal nedenlere bağlıyor: İslamcı, muhafazakâr ve milliyetçi düşüncelerin varlığı. Ermağan'a göre, iktidar partisi olarak AB'yi destekleyen AK Parti, önemli konularda bu şüpheci yaklaşımların etkisiyle eleştirel bir tutum takınabiliyor.

Ermağan, konuşmasının son bölümünde genel olarak Avrupadaki ve Türkiye'deki şüpheci argümanları sıraladı. Avrupa bağlamında AB kurumlarının, AB üyesi ülkelerin ve AB kamuoyunun farklı şüphecilikler geliştirdiklerini dile getirdi. Kurumsal olarak, Türkiye'nin üyeliği için yapılacak muhtemel bir

referandumu, hazmedememe sorununu, Kıbrıs ve imtiyazlı ortaklık gibi sorunları şüpheci argümanlar arasında sıraladı. Üye ülkeler arasında özellikle Almanya ile Fransa'nın şüpheciliğine değinen Ermağan, Angela Merkel ile Nicolas Sarkozy'nin birbirinden farklı açılardan bu şüpheciliği beslediklerini belirtti. AB kamuoyunda da Hz. Muhammed'in karikatürleri ve Papa'nın Türkiye ile ilgili açıklamaları özelinde görüldüğü gibi değişen tonlarda bir şüphecilik olduğunu söyledi.

Ermağan tarihî, siyasî, jeopolitik, iktisadî ve dinî argümanların Türkiye'de AB şüpheciliğini doğrudan etkilediğini ifade etti ve bunları tek tek ayrıntılandırdı. Sonuçta Ermağan'a göre AB şüpheciliği, sadece bir iç sorun olarak değil, dışarının da etkisiyle şekillenen karşılıklı bir süreç olarak gelişti. Türkiye'deki şüphecilik, karışıklık ile destekçilik yönünde değişen hareketli bir yapıya sahip olduğundan, bazen rasyonel bazen de oldukça duygusal tezlerle dile getirilegeldi.

AVRUPA'DAKİ BORÇ KRİZİ VE TÜRK EKONOMİSİNE MUHTEMEL ETKİLERİ

PANEL
19 Aralık 2011 Pazartesi
19.00-20.45
Zeyrek Salonu

**BİLİM
VE
SANAT
VAKFI**
Etiler
Zeyrek Salonu
KAM
Bilim ve Sanat Vakfı
Nispetiye Cad. No: 41
Nispetiye
34398 Beşiktaş/İstanbul
www.bilim.org.tr
kam@bilim.org.tr

Oturum Başkanı

Lokman Gündüz
(T.C. Merkez Bankası Meclis Üyesi)

Konuşmacılar

M. İbrahim Turhan
(T.C. Merkez Bankası Başkan Yardımcısı)
Borç Krizi: Avrupa Ekonomisinde Kırılma mı, Yapısal Dönüşüm mü?

Serkan Özcan
(Vakıfbank Baş Ekonomisti)
Borç Krizi Finansal Açıdan Türk Ekonomisini Nasıl Etkiler?

Ahmet Çimenoğlu
(Koç Holding Ekonomik Araştırmalar Koordinatörü)
Türkiye'de Özel Sektör Borç Krizine Hazırlıklı mı?

http://bisav.org.tr/merkez.aspx?module=panelayrinti&menuID=6_6&merkezid=6&panelid=43

PANEL

AVRUPA'DAKİ BORÇ KRİZİ VE TÜRK EKONOMİSİNE MUHTEMEL ETKİLERİ

19 Aralık 2011 Pazartesi

19.00-20.45

Zeyrek Salonu

Oturum Başkanı

Lokman Gündüz
(T.C. Merkez Bankası Meclis Üyesi)

Konuşmacılar

M. İbrahim Turhan
(T.C. Merkez Bankası Başkan Yardımcısı)
Borç Krizi: Avrupa Ekonomisinde Kırılma mı, Yapısal Dönüşüm mü?

Serkan Özcan
(Vakıfbank Baş Ekonomisti)
Borç Krizi Finansal Açıdan Türk Ekonomisini Nasıl Etkiler?

Ahmet Çimenoğlu
(Koç Holding Ekonomik Araştırmalar Koordinatörü)
Türkiye'de Özel Sektör Borç Krizine Hazırlıklı mı?

ASYA KONUŞMALARI 10

12 Ekim 2011

India and the “Arab Spring”

Saeed Naqvi

Hindistan'ın önde gelen gazetecilerinden ve aynı zamanda Observer Research Foundation araştırmacılarından Saeed Naqvi, İngiltere'de Thomson School of Journalism'de gazetecilik eğitimi almış olup 1964'ten bu yana gazetecilik hayatına devam etmektedir. Daha önce *The Indian Express* ve *The Statesman* gibi Hindistan gazetelerinde editör ve dış politika muhabiri olarak çalışan Naqvi, hâlihazırda Hindistan'ın önde gelen televizyon kanallarından *NewsX*'te “In Conversation” adlı bir program hazırlamakta olup, bugüne kadar dünyanın 100'ü aşkın ülkesinden devlet adamlarını ve üst düzey yetkilileri programında ağırlayarak röportajlar gerçekleştirmiştir. *Reflections of an Indian Muslim* (1992) ve *The Last Brahmin Prime Minister?* (1996) adlı iki kitabı bulunan Naqvi'nin, *The New York Times*, *The Sunday Times*, *The Guardian*, *Washington Post*, *Boston Globe* gibi gazetelerde makaleleri yayınlanmaktadır. Hindistan, ABD ve İngiltere'de birçok üniversite ve düşünce kuruluşunda dersler vermiştir. Uluslararası meselelerde askeri müdahale, İslam toplumlarında iletişim, siyaset ve medya, Kosova, Afganistan, Pakistan, Arap Baharı, Suriye'nin geleceği gibi konularda yayınlanmış araştırmaları bulunmaktadır.

“Arap dünyası bir daha asla eskisi gibi olmayacak”

Arya Konuşmaları toplantı dizisinde misafir ettiğimiz Hindistan’ın önde gelen gazetecilerinden Saeed Naqvi, “Hindistan ve ‘Arap Baharı’” başlıklı bir konuşma gerçekleştirdi. Dünyanın pek çok ülkesine gidip doğrudan alanda araştırmalar yapan, gözlemlerde bulunan, siyasiler ve akademisyenlerle mülakatlar yapan bir gazeteci olarak konuşmasında, Ortadoğu’daki pratik tecrübeleri ışığında daha ziyade “Arap Baharı”nın görünmeyen yüzüne değindi; küresel medyanın ve diğer iletişim kanallarının olayları nasıl çarpıttığına ve yönlendirdiğine dikkat çekti.

“Suriye ve Libya’da arazide yaşananlarla ekranlara yansıyanlar bambaşka”

Bilgi kaynaklarımızın güvenilir olmamasının ve bilgi akışında kurulan tekelin en büyük problem olduğunu vurgulayan ve “Yalanlar söylendiğinde buna karşı durmak ve onları ifşa etmek benim görevimdir” diyen Naqvi, özellikle Suriye ve Libya tecrübelerine binaen dile getirdiği örneklerle arazide yaşananlarla ekranlara yansıyanların bambaşka olduğunu belirtti. Birkaç haber spikerinin küresel gündemi belirlemesini ve siyasetçilerin politikalarını bunlar üzerinden formüle etmesini bir “trajedi” olarak nitelendirdi. Bu hikâyenin 1991’de Körfez Savaşı sırasında CNN ile başladığını hatırlattı ve dikkate değer bir soru sordu: “Niye hemen SSCB’nin çöküşünün ertesinde küresel medya icat edildi?”

Naqvi, “Arap Baharı” sürecinde sahnelenen oyunlara dikkat çekti. Bugün doğal kaynaklar üzerinden en büyük kapışmanın Afrika kıtasında yaşandığını belirtmek sözü Kaddafi’ye ve Libya’ya getirdi: “Libya halkını, onları katledecek tirandan korumak adına, İngiliz-Fransız ittifakının gayretiyle ve Arap Birliği’nin desteğiyle, BM’de uçuşa yasak bölge ilan edildi; ama bundan sonra kaç bin Libya’lı hava bombardımanını sonucu hayatını kaybetti, kaç evlerini terk etmek zorunda kaldı? Kalaşnikoflu gençler devrim yapıyor görüntüsü uluslararası medyaya verilirken, kameraların ardında Avrupa menşeli Özel Kuvvetler tarafından Libya tam yedi aydır bombalanıyor ama dünyadan buna karşı çıt çıkmıyor...”

Naqvi, bu süreçte uluslararası medyanın bazı ülkelere odaklandığını, bazılarını ise es geçtiğini hatırlattı ve “Bahreyn’de nüfusun %70’i ‘muhalifet’ olarak nitelendiriliyor ve bastırılıyor. Ama hiç bu ülkede rejimin muhalifleri bastırmasıyla ilgili herhangi bir haber veya fotoğraf görüyor musunuz uluslararası medyada?” diye sordu.

Bu noktada bölgedeki aktörlerin rolleri üzerinde duran konuşmacı, özellikle Suudi Arabistan’ın mezhep ayrılıklarını kaşıyarak oynadığı rolün bölgedeki istikrarın önündeki en büyük engellerden biri olduğunu belirtti ve ekledi: “Suudi Kralı, ekonomik krizle boğuşan Amerikan yönetimine ‘Bize karışmayın, kararımızı kendimiz vereceğiz’ diyerek halkına 135 milyar dolar yağdırdı ve Suudileri susturdu. ‘Yemen’i kontrol altına almamıza, Bahreyn’deki askerî müdahalemize karışmayın; zaten Irak’ta yeterince başımızı ağrıttınız’ diyerek Körfez’de ve monarşinin hüküm sürdüğü ülkelerde herhangi bir rejim değişikliğinin önünü almaya çalıştı...”

Naqvi, Suriye’yi önceki dalgalardan (Mısır ve Tunus’tan) ayrı değerlendirmek gerektiğini, orada yeni bir oyunun sahnelendiğini ifade etti. “Beşar Esed’in reform yapmasına fırsat verilecek mi? Yoksa büyük bir baskı mı uygulanacak? Veyahut suikasta mı uğrayacak? Birkaç ay süre verilse ve rahat bırakılsa reform ya-

pacağını tahmin ediyorum, yoksa bu işin sonu nereye varacak bilemiyorum.” dedi. Suriye’nin bölgesel denklemde ne kadar kritik olduğuna da “Suriye’yi çektiniz mi ABD-İsrail-Suudi Arabistan eksenini karşındaki İran-Suriye-Hizbullah-Hamas eksenini çöker” ifadesiyle dikkat çekti.

“Bölge üzerinde oynanan oyun nasıl sonuçlanacak bunu bilemeyiz; ama Arap dünyasının bir daha asla eskisi gibi olmayacağı, değişimin geri döndürülemez olduğu aşikâr” diyen Naqvi, “Arap Baharı” sürecinin “bahar” olup olmadığından şüphe duyduğunu ifade etti; Pakistan’dan Afganistan’a, Kosova’ya kadar dünyanın hâlihazırda farklı bölgelerinde yaşanan birçok gelişmenin aslında birbirleriyle ve Ortadoğu’da yaşananlarla doğrudan bağlantılı olduğunu sözlerine ekledi.

“Türkiye’nin küresel bir oyuncu olarak ortaya çıkışı Hindistan’da ilgiyle izleniyor”

Konuşmasının devamında Hindistan’ın Soğuk Savaş dönemindeki dış politika tercihlerinden ve 1990 sonrası yeni dış politika anlayışından da bahsetti.

SSCB’nin çöküşünün ardından Hindistan’ın ABD ve İsrail ile ilişkilerini geliştirmeye yöneldiğini, Arap dünyası ile ilişkilerinin ise gerilediğini, ancak çok sayıda Hintli için bir iş kapısı olan Körfez ülkeleri ile ilişkilerin iyi olduğunu söyledi. Hindistan’ın “Arap Baharı” sürecinde çok yavaş hareket ederek değişime karşılık vermekte geciktiğini ve bölgedeki çıkarlarını giderek kaybettiğini belirtti. Öte yandan Türkiye’nin küresel bir oyuncu olarak sahneye çıkışını büyük bir merakla takip ettiklerini sözlerine ekledi.

Naqvi’nin konuşmasında ağırlıklı olarak “Arap Baharı” sürecinde medyanın oynadığı role değinmesi nedeniyle konunun Hindistan boyutu geri planda kaldı. Ancak konuşmacının Temmuz 2011’de yayınlanan “The Arab Spring & India: Promises and Challenges” başlıklı makalesi konuyla ilgili oldukça önemli bir çalışma niteliğinde. Bu makaleye http://www.observerindia.com/cms/sites/orfonline/modules/orfdiscourse/attachments/od_v_9_1311139967049.pdf linkinden ulaşabilirsiniz.

PANEL
21 Aralık 2011 Çarşamba
18.00-20.30
Zeyrek Salonu

2011 TÜRK DIŞ POLİTİKASI DEĞERLENDİRMESİ

Oturum Başkanı

TALHA KÖSE

(İstanbul Şehir Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü öğretim üyesi)

Konuşmacılar

BURHANETTİN DURAN

(İstanbul Şehir Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü öğretim üyesi)

"Arap Baharı" Bağlamında Dış Politikadaki Dönüşümü Anlamak

CEYDA KARAN

(Habertürk televizyonu dış haberler müdürü)

Arap İsyanları Kısacasında Türk Dış Politikası: Fırsatlar ve Riskler

MENSUR AKGÜN

(İstanbul Kültür Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü öğretim üyesi)

2011 Avro-Atlantik Hattında Türk Dış Politikası

FEHİM TAŞTEKİN

(Radikal gazetesi yazarı)

Rusya'nın Gölgesinde Türkiye'nin Avrasya Politikası

**BİLİM
VE
SANAT
VAKFI**
Küresel
Araştırmalar
Merkezi
KAM
www.bisav.org.tr
www.kam.org.tr
bilim@bisav.org.tr
kam@kam.org.tr
Tel: 0312 838 81 33

PANEL

2011 TÜRK DIŞ POLİTİKASI DEĞERLENDİRMESİ

21 Aralık 2011 Çarşamba

18.00-20.30

Zeyrek Salonu

Oturum Başkanı

Talha Köse

(İstanbul Şehir Üniversitesi Siyaset Bilimi ve
Uluslararası İlişkiler Bölümü öğretim üyesi)

Konuşmacılar

Burhanettin Duran

(İstanbul Şehir Üniversitesi Siyaset Bilimi ve
Uluslararası İlişkiler Bölümü öğretim üyesi)

"Arap Baharı" Bağlamında Dış
Politikadaki Dönüşümü Anlamak

Ceyda Karan

(Habertürk televizyonu dış haberler müdürü)

Arap İsyanları Kısacasında Türk Dış
Politikası: Fırsatlar ve Riskler

Mensur Akgün

(İstanbul Kültür Üniversitesi Uluslararası
İlişkiler Bölümü öğretim üyesi)

2011 Avro-Atlantik Hattında
Türk Dış Politikası

Fehim Taştekin

(Radikal gazetesi yazarı)

Rusya'nın Gölgesinde
Türkiye'nin Avrasya Politikası

**BİLİM
VE
SANAT
VAKFI**

Küresel
Araştırmalar
Merkezi **KAM**

Vefa Cad. No 41
34134 Vefa İstanbul
0212 528 22 22 / 801-802

www.bisav.org.tr
kam@bisav.org.tr

Değerlendirme: Kadir Temiz
Editör: Z. Tuba Kor
Fotoğraf: Cemil Akgül

Küresel Araştırmalar Merkezi'nin
faaliyetlerinden haberdar olmak
için web sitemizde yer alan
[üyelik formunu](#)
doldurabilirsiniz.